

TEADUS- JA ARENDUSASUTUSTE TEGEVUS

Töörühma koosolek
24.11.2020

Mariann Saaliste
teadusosakonna peaekspert

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Töörühma

2.koosoleku päevakord

1. Kokkuvõte eelnevatest aruteludest
2. Teadus- ja arendusasutuse juhtimine
3. Ülevaade doktoriõppe reformist

Kokkuvõtte eelnevatest
aruteludest

TA asutuste tööühm

- TA asutuste all tuleks mõelda ainult neid TA asutusi, kelle TA tegevuse kvaliteet vastab nõutud tasemele.
- TA asutuste piiramine kindla juriidilise vormiga ei ole kavas, kuid rahastatakse ainult seda osa TA tegevusest, mille on avaliku hüve tunnused.
- Lahendamist vajav probleem on TA süsteemi võimalik paisumine uute positiivselt evalveeritud TA asutuste lisandumisega. Pakutud lahendused: teadlaste seotus ühe (peamise) asutusega, TA asutuste konsolideerimine ja uute asutuste loomise piiramine.
- Akadeemiliste töötajate karjääriastmete ühtlustamine vajab asutustevahelisi kokkuleppeid.
- Karjäärimudeli rahastamiseks pakuti välja kolm alternatiivi: eraldi rahastusinstrument, tegevustoetuse osa või fikseeritud osa asutuse tegevustoetusest.

09.11.2020 arutelüküsimused

1. Kuivõrd on vajalik TA asutuse liikmeskonna defineerimine seaduses lisaks akadeemilise töötaja regulatsioonile?
2. Kuidas tagada, et TA töötajatel, sh akadeemilistel töötajatel oleks võimalik sujuvalt liikuda erinevate asutuste ja ettevõtete vahel nii Eestis kui rahvusvaheliselt? Kas selleks on vaja täiendavat regulatsiooni riigi poolt?
3. Kas olemasolev regulatsioon TAKSis, Kõrgharidusseaduses ja Kõrgharidusstandardis on piisav, et tagada teadlase karjäärimudeli toimimine, sealhulgas asutuste vastutus ja karjäärimudeli rahastamine? Kas ja mis täpsemalt on puudu?
4. Kui sarnased peaksid olema teadusasutuste (sh ülikoolide) akadeemilise töötajate karjäärimudelid? Mil määral vajab see riigipoolset sekkumist?

TA rahastamise tööühm

- TA süsteemi võimaliku paisumise vältimine, üheks variandiks on konsolideerumine ja asutuste tugevdamine.
- Tegevustoetuse sisseviimine – uute komponentide väljatöötamine tegevustoetuse tulemusosa arvutamiseks, näiteks TA asutuse aktiivsus laiema avalikkuse suunal, teistesse sektoritesse tööle läinud teadlased, teaduskommunikatsioon vms.
- Tenuuri rahastamine tuleks asutuste tasandil tegevustoetuse läbirääkimistel paika panna (palkade osakaal tegevustoetusest, tenuurikohtade arv asutuses jne). Karjäärimudeli toetamiseks olulised mobiilsusmeetmed peaksid olema eraldi.

TA riikliku korraldamise tööühm

- Ministeeriumite ülesandeks peaks olema TA programmidele tellimuse kujundamine ja rahastamine. Programmide rakendamine võiks olla ühetaoline.
- Riigi ülesanne peaks olema ka kriitilise massi teadlaste hoidmine igas valdkonnas. Tavapäraselt on teadusvaldkond oluline siis, kui majandus suudab seda üleval pidada, kuid kui majanduskeskkond muutub, võivad oluliseks saada hoopis teised teadusharud. Teadusvaldkondade taastamine on keerulisem kui valdkonna teadlaste kriitilise massi alleshoidmine.

TA asutuse juhtimine

Asutuste ettepanekud

- Seaduses võiks täpsustada riigi TA asutuste direktori valimise kohta käivat lõiget, defineerides, mida tähendab konkursi läbiviimine. Eri ministeeriumid on andnud läbiviimisele erineva sisu: näiteks HTM hallatavates TA asutustes korraldab konkursi asutuse teadusnõukogu, kuid valib teaduspoliitika komisjon, samas kui nt Kultuuriministeeriumi hallatavates TA asutustes nii korraldab konkursi kui ka valib direktori asutuse teadusnõukogu. Kõigis ministeeriumide hallatavates TA asutustes võiks direktorite valimine toimuda ühesugustel alustel.
- Käivitada arutelu avalike TA asutuste juhtimisest, silmas pidades 2019. aastal saadud kõrgetasemelise ekspertkogu poolt antud soovitusi.

TA asutuse juhi valimine (§ 7)

(1) Riigi-, kohaliku omavalitsuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutusena tegutsevat teadus- ja arendusasutust juhib **direktor**, kes kannab vastutust teadus- ja arendusasutuse üldseisundi ja arengu ning rahaliste vahendite õiguspärase ja otstarbeka kasutamise eest.

(2) Direktor valitakse **avaliku konkursi korras**, mille viib läbi teadus- ja arendusasutuse **teadusnõukogu**. ... Avaliku konkursi tulemuse alusel sõlmib direktoriga **kuni viieks aastaks** töölepingu minister, kelle juhitava ministeeriumi valitsemisalasse teadus- ja arendusasutus kuulub, vallavanem, linnapea või avalik-õigusliku juriidilise isiku juht või tema volitatud esindaja.

(2') Direktori konkursi läbiviimise **tingimused ja korra** kehtestab **minister**, kelle juhitava ministeeriumi valitsemisalasse teadus- ja arendusasutus kuulub, valla- või linnavalitsus või avalik-õigusliku juriidilise isiku vastav organ.

(2'') Direktoriga tähtajalise töölepingu järjestikku sõlmimisel või tähtajalise töölepingu pikendamisel **ei muutu töösuhe tähtajatuks**.

TA asutuse teadusnõukogu(§ 7)

(3) Riigi-, kohaliku omavalitsuse või avalik-õigusliku juriidilise isiku asutusena tegutseva teadus- ja arendusasutuse tegevusega seotud küsimuste lahendamiseks põhikirjas või põhimääruses määratud ulatuses moodustatakse **vähemalt viieliikmeline teadusnõukogu**, mille koosseisu kinnitab direktori ettepanekul **minister**, kelle juhitava ministeeriumi valitsemisalasse teadus- ja arendusasutus kuulub, vallavanem, linnapea või avalik-õigusliku juriidilise isiku juht.

(4) Avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isikuna tegutsevas teadus- ja arendusasutuses täidab **direktori** ülesandeid avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku **juht** ja **teadusnõukogu** ülesandeid avalik-õigusliku või eraõigusliku juriidilise isiku **vastav organ**.

(5) Eraõigusliku juriidilise isiku asutusena tegutsevas teadus- ja arendusasutuses täidab teadus- ja arendusasutuse **direktori** ülesandeid eraõigusliku juriidilise isiku **määratud isik** ja **teadusnõukogu** ülesandeid eraõigusliku juriidilise isiku **määratud organ**.

Arutelu

1. Kas ja kuidas vajab TAKSis TA asutuse juhtimise kohta sätestatu muutmist?

Ülevaade doktoriõppe reformist

TAKS protsessi kajastamine HTM kodulehel

<https://www.hm.ee/et/taks>

Täna

Hoiame kontakti

hm.ee

@haridusministeerium

@haridusmin